

VEZA POZNAVANJA NOGOMETA I GEOGRAFSKOG ZNANJA MATURANATA GIMNAZIJE ANTUNA GUSTAVA MATOŠA U SAMOBORU

STRUČNI ČLANAK

ŽELJKO DEBELJAK, MARKO PETAR LAKUŠIĆ, KARLO MAK

Geografija i nogomet dva su usko povezana pojma i učenjem o jednome često naučimo nešto i o drugome. Prema tome, osobe koje prate nogomet raspolažu s više geografskog, pretežno činjeničnog znanja od osoba koje nogomet ne prate. Hipoteza ovog rada je da osoba koja prati nogomet, samim poznavanjem nogometnih klubova i liga u kojim se ti klubovi natječu, posjeduje razinu geografskog znanja kakvu osobe koje ne prate nogomet ne posjeduju. Anketnim upitnikom dokazano je postojanje srednje jake pozitivne korelacije između geografskog i nogometnog znanja, čime je potvrđena hipoteza ovog rada.

Ključne riječi: nogomet, geografija, maturanti

Donošenjem Kurikuluma za nastavni predmet Geografija za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj (NN 7/2019) osuvremenjeni su nastavni sadržaji, omogućen je drugačiji pristup te su ohrabrene istraživačke metode u nastavi geografije. Iako se školske godine 2019./2020. nastava geografije u 4. razredima i dalje izvodila prema starom nastavnom programu iz 1990-ih godina, maturanti Gimnazije Antuna Gustava Matoša u Samoboru ostvarili su ishod GEO SŠ B.4.1. *Učenik provodi geografsko istraživanje povezano sa sadržajima odabranog ishoda i predstavlja rezultate istraživačkoga rada iz novog predmetnog kurikulumu. Intencija*

je bila na taj ih način pripremiti za buduće izazove na studiju. Tijekom rujna, učenicima su predstavljene koraci u geografskom istraživanju te su dogovorene pojedine etape u izradi istraživačkoga rada (prijava teme, osmišljavanje inicijalnog istraživačkog pitanja i hipoteze, dostavljanje popisa literature i izvora i tako dalje) čiju su finalnu verziju trebali predati do kraja prvoga polugodišta. Pritom su imali mogućnost dostaviti radnu verziju teksta kako bi dobili povratnu informaciju o uspješnosti njihova rada. Tijekom drugoga polugodišta, učenici su usmeno izlagali rezultate svojih istraživanja pomoću PowerPointa. Pri vrednovanju istraživačkih

radova, u obzir su uzeti sljedeći kriteriji: dobro oblikovano istraživačko pitanje i hipoteza (2 boda), rad sadrži grafičke priloge koji su ispravno potpisani (2 boda), zaključak daje odgovor na istraživačko pitanje te osvrt na hipotezu (2 boda), literatura sadrži dogovoren broj jedinica te je ispravno navedena (2 boda), pravilno citiranje (1 bod), smislenost i cjelovitost teksta (3 boda), broj kartica je u zadanom intervalu (1 bod), pravovremena predaja rada (1 bod) te poštivanje normi standardnoga hrvatskoga jezika (2 boda). Usmena izlaganja vrednovana su vodeći se sljedećim kriterijima: odnos teksta i grafičkih priloga (1 bod), pravilno potpisani grafički prilozi (1 bod), vidljivost sadržaja na slajdovima (1 bod), pripremljenost izlagača (1 bod) te razumijevanje predstavljenog sadržaja (1 bod) što se provjeravalo odgovaranjem na pitanja kolega iz razreda i nastavnika.

Rad Željka Debeljaka i Marka Petra Lakušića nastao je u tom kontekstu. Uz izniman trud u pripremi i proučavanju metodologije, Željko i Marko samostalno su naučili izračunavati i interpretirati Spearmanov koeficijent korelacije te su stečeno znanje uspješno primijenili. Time su pokazali znatno višu razinu kompetencija u odnosu na uobičajene za njihovu dob, zaslužili su odlične ocjene, kao i da njihov istraživački rad bude objavljen.

UVOD

Kažu da je nogomet najvažnija sporedna stvar na svijetu. Da je nogomet uistinu najpopularniji sport, svjedoči činjenica da je finale Svjetskog prvenstva u Rusiji 2018. godine između reprezentacija Hrvatske i Francuske putem malih ekrana pratilo čak 1,12 milijardi ljudi diljem svijeta (Majcen Bajić, 2018). Danas je nogomet izuzetno komercijaliziran. Nogo-

metni klubovi dobivaju vrlo velike svote novca od različitih sponzora, a sportski *brandovi* koriste popularnost pojedinih nogometaša kako bi ostvarili što veći profit. Sport dobiva zasićenje pokrivenosti televizije i zauzima otprilike tri stranice svake od „kvalitetnih“ novina i skoro pet stranica tabloida (Bale, 1981). Budući da takve reklame dopiru do velikog broja ljudi, nogomet čine još popularnijim.

„Za očekivati je da nogomet kao globalno najpopularniji sport, za kojeg su prostorni odnosi različitih skala od velike važnosti, ima značajan utjecaj na poznavanje geografskih činjenica te na prostorne imaginacije u širem smislu“ (Skočir, 2016, 35). Upravo zahvaljujući nogometu, nemali broj ljudi poznaje geografiju određenih država, napose geografski smještaj i položaj gradova iz kojih dolaze najuspješniji nogometni klubovi. Znatan utjecaj na povezanost nogometnog i geografskog znanja imaju i razne nogometne organizacije poput FIFA-e ili UEFA-e koje nastoje promovirati nogomet diljem svijeta te organiziraju nogometna natjecanja poput Europskog ili Svjetskog prvenstva. Ta su natjecanja vrlo popularna pa ih prate i ljudi koji inače ne prate nogomet. Bez obzira na popularnost velikih nogometnih klubova, teško je usporediti ponos koji ljudi osjećaju prilikom navijanja za nogometnu momčad vlastite zemlje (Chanis, 2015). To je razlog zbog čega se smatra da nogometna prvenstva imaju velik utjecaj na poboljšanje geografskog znanja ljudi koji ih prate. Također, praćenjem utakmica između nogometnih reprezentacija posredno se uči o geopolitičkim odnosima određenih zemalja i naroda. Konačno, ljudi koji više prate nogomet, bolje će poznavati geografska obilježja svjetskih gradova i država, odnosno imat će više općeg geografskog znanja od osoba koje ne prate nogomet. To je bila i polazna hipoteza koju smo provjeravali u ovome radu.

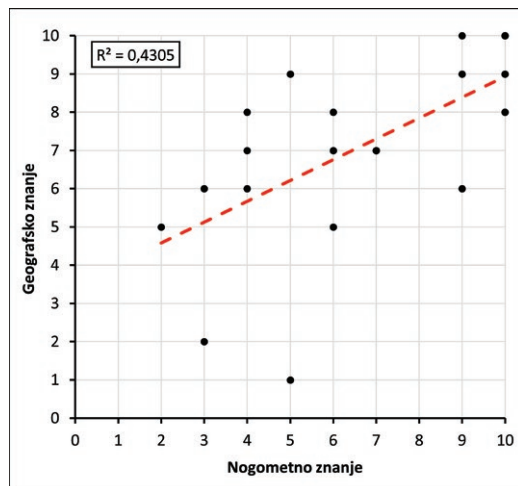
METODOLOGIJA

Za potrebe istraživanja povezanosti poznavanja nogometa i općeg geografskog znanja provedeno je anketno istraživanje. Anketa je provedena među maturantima Gimnazije Antuna Gustava Matoša u Samoboru 15. studenog 2019. godine. Učenici su upitnik izrađen pomoću Google obrazaca ispunjavali na satima geografije čime je osigurana ozbiljnost pristupnika, etičnost, jednaki uvjeti za ispitanike te sigurnost da su učenici samostalno odgovorili na pitanja, bez pomoći drugih učenika ili atlasa ili drugih izvora. Anketni upitnik sastojao se od 21 pitanja od čega se prvim ispituje spol ispitanika, a od preostalih 20, u 10 je ispitano poznavanje nogometa (dalje: nogometna pitanja) i u 10 poznavanje geografskih obilježja prostora (dalje: geografska pitanja). Pitanja su bila postavljena tako da će osobe koje prate nogomet (prema procjeni autora) znati odgovoriti na većinu nogometnih pitanja te da će osobe koje imaju određenu razinu geografskog znanja, znati odgovoriti na geografska pitanja. Odgovori svakog ispitanika su kvantificirani. Dobiveni rezultati podvrgnuti su korelacijskoj analizi pri čemu je izračunat Spearmanov koeficijent korelacije između nogometnog i geografskog znanja.

REZULTATI

Anketni upitnik (poveznica u Izvorima) ispunilo je 30 učenika što čini 42 % svih maturanata samoborske gimnazije. Većina ispitanika bile su djevojke (56,7 %), dok su manji dio činili mladići (43,3 %).

Možemo zamijetiti da ispitanici koji su postigli bolji rezultat u nogometnim pitanjima generalno imaju bolji rezultat u geografskim pitanjima (sl. 1). Posredno, izvodimo zaklju-

Sl. 1. Povezanost nogometnog i geografskog znanja učenika 4. razreda Gimnazije Antuna Gustava Matoša u Samoboru 2019./2020. školske godine

Izvor: Anketno istraživanje

čak da nogometno znanje ima zamjetan utjecaj na geografsko znanje. Svi učenici koji su postizali rezultate od 9 do 10 bodova na nogometnim pitanjima, postizali su od 8 do 10 bodova na geografskim pitanjima (anketno istraživanje). Prema tomu, utvrđeno je da postoji srednje jaka pozitivna korelacija koja iznosi $r = 0,73$.

Očekivano nogomet u znatno većoj mjeri prate mladići (tab. 1) – njih čak 46,2 % svakodnevno, 30,8 % ponekad, dok je 23,0 % odgovorilo da uopće ne prate nogomet. Ni jedna od djevojaka koje su sudjelovale u istraživanju ne prati taj sport na dnevnoj bazi, no njih 64,7 % istaknulo je da ponekad prati nogomet. Budući da u većoj mjeri prate nogomet, pretpostavljamo da će mladići ostvariti i bolje rezultate općih geografskih znanja.

Doista, mladići su postigli bolje rezultate u nogometnom znanju. Aritmetička sredina broja bodova koje su postigli iznosila je 8,3 boda, dok je aritmetička sredina rezultata

Tab. 1. Učestalost praćenja nogometa s obzirom na spol učeni-ka 4. razreda Gimnazije Antuna Gustava Matoša u Samoboru školske godine 2019./2020.

	Ispitanici		Učestalost praćenja nogometa (%)		
	N	%	Redo-vito	Povre-meno	Nikad
Mladići	13	43,3	46,2	30,8	23,0
Djevojke	17	56,7	0,0	64,7	35,3
Ukupno	30	100,0	20,0	50,0	30,0

Izvor: Anketno istraživanje

koje su postigle djevojke iznosila 6,0 bodova. Ti se rezultati odražavaju i na prosječne rezultate geografskih znanja. Prosječni rezultat kod mladića iznosi 8,1, a kod djevojaka 6,7 bodova.

ZAKLJUČAK

Rezultati korelacijske analize pokazali su nam da postoji srednje jaka pozitivna korelacija između poznavanja nogometnih činjenica te općeg geografskog znanja. Time smo dokazali da maturanti koji prate nogomet imaju bolje geografsko znanje od maturanata koji nogomet ne prate. Budući da se veći udio mladića izjasnio da prati nogomet, imali su bolje geografske rezultate. Možemo zaključiti da praćenje nogometa pomaže pri učenju određenih geografskih činjenica, povezanih s tim sportom. I konačno, ako se na nogomet pretežito gleda kao na „mušku stvar“ (Vrcan, 2003), postavlja se pitanje možemo li onda na temelju ove analize isto tvrditi i za geografiju?

LITERATURA

- BALE, J. R., 1981: Geography, Sport and Geographical Education, *Geography* 66 (2), 104-115.
- CHANIS, A., 2015: „Reasons why soccer is the most popular sport in the world“, MasterSoccerMind, <https://mastersoccermind.com/17-reasons-why-soccer-is-the-most-popular-sport-in-the-world/> (13. 11. 2019.)
- MAJČEN MAJIĆ, L., 2018: Hrvatsku je u finalu SP-a pratilo 14% populacije, 1,12 milijardi ljudi!, <https://www.goal.com/hr-ba/vijesti/fifa-hrvatsku-je-u-finalu-sp-a-pratilo-14-populacije/1u48jp4gnz6i91r7ca8realzqz> (13. 11. 2019.).
- SKOČIR, D., 2016: Poznavanje nogometa i geografsko znanje, *Geografski horizont* 62, 33-47.
- VRČAN, S., 2003: *Nogomet, politika, nasilje: ogledi iz sociologije nogometa*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb.

IZVORI

Anketni upitnik u svrhu istraživanja veze poznavanja nogometa i geografskog znanja, <https://forms.gle/8DSpaYvtNqJTQTYJA>

Najčešće pogreške u odgovorima na geografska pitanja odnose se na geografska obilježja izvaneuropskih kontinenata. Primjerice, samo je 46,7 % ispitanika točno odgovorilo na pitanje „Na kojem se kontinentu nalazi Kili-manjaro?“. S druge strane, pitanja koja se tiču geografije Europe imala su veći udio točnih odgovora pa je tako 90 % učenika točno navelo ime glavnoga grada Portugala. Na udio točnih odgovora sigurno je utjecala kvaliteta nogometnih liga u Europi, kao i bolje poznavanje geografskih obilježja matičnoga kontinenta, budući da su svi ispitanici Europljani. To je možda moguće objasniti time što je kvaliteta nogometnih liga najviša u Europi, no veliki faktor vjerojatno je imala i činjenica da su svi ispitanici Europljani pa time bolje poznaju obilježja matičnog kontinenta.

PRIMLJENO: 27.10.2020.

PRIHVACENO: 9.3.2021.

ŽELJKO DEBELJAK, student ekonomije i menadžmenta na Zagrebačkoj školi ekonomije i menadžmenta,
Vladimira Nazora 32, 10432 Bregana, e-mail: zacdebeljak55@gmail.com

MARKO PETAR LAKUŠIĆ, student psihologije na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu,
Vladimira Nazora 14, 10430 Samobor, e-mail: markopetarr23@gmail.com

KARLO MAK, mag. educ. hist. et geogr.

Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Andrije Hebranga 26, 10430 Samobor, e-mail: karlomak24@gmail.com